

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ У
БЕОГРАДУ
Број захтева: _____
Датум: 11.11.2016. године

СЕНАТУ УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ
ПОСРЕДСТВОМ ВЕЋА НАУЧНИХ ОБЛАСТИ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ
НАУКА

ПРЕДЛОГ ЗА ИЗБОР РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА
(члан 65. Закона о високом образовању)

**I – ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ ПРЕДЛОЖЕНОМ ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ
РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА**

- Име, средње име и презиме кандидата: ДРАГАН (ИЛИЈА) ВОЈВОДИЋ
- Ужа научна, односно уметничка област за коју се наставник бира: ИСТОРИЈА
ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ И АРХИТЕКТУРЕ
- Радни однос са пуним или непуним радним временом: ПУНО РАДНО ВРЕМЕ
- До овог избора кандидат је био у звању: ВАНРЕДНИ ПРОФЕСОР
у које је први пут изабран: 01.11.2011. године
за ужу научну, односно уметничку област /наставни предмет: ИСТОРИЈА
ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ И АРХИТЕКТУРЕ

II - ОСНОВНИ ПОДАЦИ О ТОКУ ПОСТУПКА ИЗБОРА У ЗВАЊЕ

- Датум истека изборног периода за који је кандидат изабран у звање: 01.11.2016.
године
- Датум и место објављивања конкурса: 28.09.2016. године, «ПОСЛОВИ»
- Звање за које је расписан конкурс: РЕДОВНИ ПРОФЕСОР

**III – ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ ЗА ПРИПРЕМУ ИЗВЕШТАЈА
И О ИЗВЕШТАЈУ**

- Назив органа и датум именовања Комисије: ИЗБОРНО ВЕЋЕ ФИЛОЗОФСКОГ
ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ, 29.09.2016. године
- Састав Комисије за припрему реферата:

Име и презиме	Звање	Ужа научна односно уметничка област	Организација у којој је запослен
1) <u>др Миодраг Марковић</u>	<u>Редовни професор</u>	<u>Историја ликовних уметности и архитектуре</u>	<u>Филозофски факултет у Београду</u>
2) <u>др Бранислав Тодић</u>	<u>Редовни професор</u>	<u>Историја ликовних</u>	<u>Филозофски факултет</u>

уметности и у Београду
архитектуре

Име и презиме	Звање	Ужа научна односно уметничка област	Организација у којој је запослен
3) <u>др Даница Поповић</u>	<u>Научни саветник</u>		<u>Балканолошки институт САНУ</u>
4) _____	_____	_____	_____
5) _____	_____	_____	_____
6) _____	_____	_____	_____

3. Број кандидата пријављених на конкурс: ЈЕДАН КАНДИДАТ

4. Да ли је било издвојених мишљења чланова комисије: НЕ

5. Датум стављања извештаја на увид јавности: 18.10.2016. године

6. Начин (место) објављивања извештаја: ОГЛАСНА ТАБЛА ФИЛОЗОФСКОГ
ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ

7. Приговори: /

IV – ДАТУМ УТВРЂИВАЊА ПРЕДЛОГА ОД СТРАНЕ ИЗБОРНОГ ВЕЋА
ФАКУЛТЕТА: 10.11.2016. године

Потврђујем да је поступак утврђивања предлога за избор кандидата др Драгана Војводића у звање редовног професора вођен у свему у складу са одредбама Закона, Статута Универзитета, Статута факултета и Правилника о начину и поступку стицања звања и заснивање радног односа наставника Универзитета у Београду.

ПОТПИС ДЕКАНА ФАКУЛТЕТА

Проф.др Војислав Јелић

Прилози:

1. Одлука изборног већа факултета о утврђивању предлога за избор у звање;
2. Реферат комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
3. Сажетак реферата комисије о пријављеним кандидатима за избор у звање;
4. Доказ о непостојању правоснажне пресуде о околностима из чл. 62. ст. 4. Закона;
5. Други прилози релевантни за одлучивање (мишљење матичног факултета, приговори и слично).

Напомена: сви прилози, осим под бр. 4., се достављају и у електронској форми.

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
ДС/ВМ 05/4-02 бр. 2303/1-V/7
10.11.2016. године

На основу члана 55. и 65. Закона о високом образовању («Сл. гласник РС», бр. 76/05, 97/08, 44/10, 93/12, 89/13, 99/14, 45/15 – аутентично тумачење и 68/15) и члана 238. став 2. алинеја 3. Статута, Изборно веће Филозофског факултета, на својој IX редовној седници, одржаној дана 10.11.2016. године, на предлог Комисије, донело је следећу

О Д Л У К У

Утврђује се предлог одлуке да се др Драган Војводић изабере у звање РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА за ужу научну област ИСТОРИЈА ЛИКОВНИХ УМЕТНОСТИ И АРХИТЕКТУРЕ, на Одељењу за историју уметности, на неодређено време.

Доставити:

1х Универзитету у Београду
1х Др Драгану Војводићу
1х Одељењу за историју уметности
1х Стручном сараднику за радне односе
1х Шефу Одсека за правне послове
1х Архиви

ПРЕДСЕДНИК ВЕЋА

Проф. др Војислав Јелић

ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ

ИЗБОРНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА

Изборно веће Филозофског факултета у Београду, на својој VIII редовној седници одржаној 29. септембра 2016. године, изабрало нас је у комисију за припрему извештаја о кандидатима за избор једног наставника у звању редовног професора за ужу научну област Историја ликовних уметности и архитектуре, на Одељењу за историју уметности, са пуним радним временом и на неодређено време. На конкурс, објављен у публикацији Националне службе за запошљавање «Послови» од 28. септембра 2016. године, пријавио се само један кандидат, проф. др Драган Војводић. Пошто смо прегледали конкурсну документацију кандидата, слободни смо да Изборном већу факултета поднесемо следећи

ИЗВЕШТАЈ

На расписани конкурс пријавио се др Драган Војводић, ванредни професор Филозофског факултета у Београду. Утврдили смо да је кандидат поднео сву потребну документацију и да испуњава услове предвиђене конкурсом.

Биографски подаци

Драган Војводић је рођен 2. маја 1959. у Кикинди. Студије историје уметности завршио је 1988. године на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета у Београду. Дипломирао је јуна 1988. код ментора проф. Др Гордане Бабић са темом “Представе светитељки хришћанске историје на фрескама средњовековне Србије”. Магистарске студије окончао је 12. јула 1999. године на Филозофском факултету у Београду одбранивши рад “Живопис цркве Светог Ахилија у Ариљу” (ментор проф. др Иван М. Ђорђевић). Докторирао је 17. јула 2006. године на Филозофском факултету у Београду, одбранивши дисертацију под насловом “Идејне основе српске владарске слике у средњем веку” (ментор проф. др Бранислав Тодић).

Драган Војводић најпре је био запослен као средњошколски професор историје уметности у Београду и Лазаревцу, а затим као библиотекар у Одељењу уметности Библиотеке града Београда. Крајем 1994. године изабран је за асистента-приправника на Одељењу за историју уметности Филозофског факултета у Београду, на предмету *Историја уметности југословенских народа средњег века*. Фебруара 2007. године изабран је у звање доцента, а јануара 2012. године у звање ванредног професора на истом факултету, где држи обавезне и изборне предмете из области историје уметности средњег века. Био је члан и председник неколико комисија Наставно-научног већа Филозофског факултета.

Учествовао је у више научно-истраживачких пројеката који су реализовали Филозофски факултет у Београду, Византолошки институт САНУ и Одбор за историју уметности Матице српске у Новом Саду. У периоду од 2001. до 2004. године био је укључен у Темпус пројекат ЕУ за реформу и унапређење студија историје уметности “Understanding the Visual Culture of the Balkans”. Сада учествује у пројекатима *Српска средњовековна уметности и њен европски контекст* и *Традиција, иновација и идентитет у византијском свету*, које подржава Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

Члан је редакције неколико научних часописа и зборника: *Зографа. Часописа за средњовековну уметност* (од 2004), зборника *Ниш и Византија* (од 2008), *Саопштења Републичког завода за заштиту споменика културе* (од 2012), *Косовско-метохијског зборника*, којег издаје Академијски одбор за пручавање Косова и Метохије САНУ (од 2011) и *Флогистона. Часописа за историју науке* (од 2016). Уредник је часописа *Зограф*.

Др Драган Војводић је члан Одбора Одељења за ликовне уметности Матице српске (од 2007), Академијског одбора за проучавање Косова и Метохије САНУ (од 2009), Одбора за историју уметности

САНУ (од 2010), Научног већа Института за историју уметности Филозофског факултета (од 2010), Српског комитета за византологију (од 2010), Организационог комитета 23. међународног конгреса византијских студија (од 2011), Комитета за историју уметности при Association Internationale des Études Byzantines (од 2016) и Стручног савета у ширем саставу Републичког завода за заштиту споменика културе (од 2016). Учествовао је, саопштавајући резултате својих истраживања, на тринаест међународних и тринаест националних научних скупова.

Научни и истраживачки рад

Др Драган Војводић је плодотворан истраживач са знатним научним искуством. Објавио је три књиге, петнаест радова у часописима са АНСИ и ERIH листе, једанаест радова у часописима од водећег националног значаја, више радова у тематским зборницима међународног и националног значаја и више лексикографских јединица у научним публикацијама водећег националног значаја. Објавио је укупно 75 радова, од тога 54 оригинална научна рада, а после избора у звање ванредног професора (24. јануара 2012) публиковао је 21 рад и једну самостално написану монографију. Радове кандидата одликују оригиналност, добра обавештеност, акрибичност и мултидисциплинарност научног приступа. Они представљају резултат његових систематских теренских истраживања и свестраног увида у изворе, као и у домаћу и страну литературу. Главно истраживачко подручје професора Војводића представљају средњовековна српска и византијска уметност, посебно сликарство, али се он с успехом огледа и у изучавању поствизантијске уметности. Уважавање домаћих и међународних научних кругова стекао је вредним иконографским, иконолошким и стилским студијама, односно проучавањем идеолошких основа уметности, првенствено историјских портрета. Важну област његових истраживања представљају и питања везана за ктиторе и њихову задужбинарску делатност, као и за култове и иконографију појединих светих. Бави се такође испитивањем палеографије и епиграфике, чије резултате успешно примењује при проучавању и датовању уметничких дела. Посебну пажњу посвећује откривању, објављивању и проучавању старе научне документације, уз примену савремених технолошких средстава, зарад проширивања изворне основе истраживања. Све то показује да је др Војводић свестран истраживач средњовековне ликовне уметности, коју изучава темељно и уз помоћ проверених и савремених научних метода.

Резултати научног и истраживачког рада пре избора у звање ванредног професора (1990-2011)

Међу радовима др Драгана Војводића написаним пре његовог избора у звање доцента, односно ванредног професора треба посебно истаћи три обимнија дела. На првом месту помињемо књигу *Зидно сликарство цркве Светог Ахилија у Ариљу*, објављену у Београду 2005. године, у издању “Стубова културе”. У основи те књиге лежи кандидатов магистарски рад, значајно проширен и допуњен накнадним испитивањима споменика. На методолошки беспрекоран начин у књизи су свестрано проучене фреске у цркви Светог Ахилија, њихов програм, иконографија и уметничке вредности. Премда су ариљске фреске и раније биле објављене и једним делом ваљно изучене, Драган Војводић их је испитао целовито, почев од прецизирања хронологије до њиховог разматрања у склопу српске и византијске уметности око 1300. године. Посебно су значајне странице посвећене ктитору цркве Светог Ахилија, краљу Драгутину и његовим задужбинама. И Драгутинов портрет и портрети његове породице у Ариљу разматрани су на нов начин и много боље него што је то то било учињено раније. Изузетно су значајна и Војводићева истраживања других портрета и историјских композиција у задужбини краља Драгутина. Одлично познавање историје и идеологије, археолошких истраживања цркве, српске и византијске уметности у доба Палеолога, омогућили су му да са много више сигурности анализира ариљске фреске и да их поузданије смести у развојну линију сликарства с краја XIII века.

У прегледу најзначајнијих резултата научно-истраживачког рада кандидата, који су претходили његовом избору у звање доцента, треба поменути и докторску дисертацију *Идејне основе српске владарске слике у средњем веку*, одбрањену на Филозофском факултету у Београду 2006. године. Она најпотпуније одражава научне могућности кандидата. У њој је др Војводић засновао своја истраживања на новим методолошким начелима и утемељио их на широкој лепези извора, због чега је дошао до убедљивих закључака, веома вредних за науку. Мада је његова дисертација теоријске природе, она је и изванредна студија сасвим конкретних питања које пред истраживаче постављају владарске слике у српској средњовековној уметности. Складно преплитање идејних токова и историјско-уметничких тумачења слике, са далекосежним закључцима, представља једну од најважнијих вредности Војводићеве дисертације. У њој су постављене прецизне координате проучавања српске владарске слике, у које се поуздано могу уградити њени разноврсни видови, испољавани преко три столећа у монументалном сликарству, на иконама, минијатурама, на печатима, новцу и другде.

После избора у звање доцента, кандидат је објавио књигу *Дечанска пустиња. Скитови и келије манастира Дечана, Београд 2011*. Реч је о заједничком делу троје аутора, Данице Поповић, Бранислава Тодића и Драгана Војводића. Војводићев допринос у том истраживачком и издавачком подухвату састоји се од два опширна поглавља, чији је укупан обим око 142 дактилографисане стране (255.107 словних места). Прво поглавље, које носи наслов *На маргинама науке, далеко од заштите*, посвећено је досадашњем научном проучавању дечанских испосница, док се у другом поглављу, насловљеном *Скит Успења Богородичиног у Белаји*, кандидат бави изгледом пећинске цркве Успења и њеним зидним сликарством, осталим објектима испосничког станишта у Белаји, као и некадашњим белајским братством. Највећи део текста односи се на раније скоро сасвим непознати живопис пећинске црквице, који Војводић, према времену настанка фресака, дели у две целине. Старије фреске, сачуване у највишој зони подужних зидова, датоване су на основу стилских одлика у време око 1350, после осликавања дечанског католикона, а млађе, које прекривају источни зид олтарског простора, апсиду и ниже зоне бочних зидова цркве, хронолошки су лоциране у последње деценије прве половине 15. века. Детаљно су анализиране неке веома занимљиве сцене, попут необичне представе Свете Тројице у виду троглавог анђела и Оплакивања Христовог у ниши протезиса. Од осталих објеката скита у Белаји посебна пажња посвећена је скоро неприступачној испосничкој келији која је, према мишљењу Војводића, вероватно служила као обитавалиште белајског старца. Текст је закључен корисним запажањима о величини белајског братства и његовом манастирском и литургијском животу.

Поред наведених обимнијих радова, кандидат је у периоду пре избора за ванредног професора објавио и низ чланака. Они се по разматраној тематици могу поделити у четири групе. У првој су чланци посвећени портретима српских владара, племића и црквених великодостојника, односно идеологији и иконологији власти – *Владарски портрети српских деспота; Портрети владара, црквених достојанственика и племића у наосу и припрати* (манастира Дечана); *Ктиторски портрети и представе* (у манастиру Хиландару); *Укритена дијадима и "торакион", две древне и неуобичејене инсигније српских владара у XIV и XV веку; Остаци владарских портрета и датовање фресака ексонартекса Ђурђевих ступова у Будимљи; Српски владарски портрети у манастиру Дуљеву; Портрети Вукановића у манастиру Морачи; "Обавијен земаљском сликом". О представама византијских и српских средњовековних владара у проскинези; On the Presentations of Proskynesis of the Byzantines before their Emperor; Од хоризонталне ка вертикалној генеалошкој слици Немањића; Дослици владарски портрети у Грачаници; Персонални састав слике власти у доба Палеолога. Византија – Србија – Бугарска; Слика световне и духовне власти у српској средњовековној уметности), а и Војводићев рад саопштен на 22. међународном конгресу византолога у Софији обрађује сродну тематику (*Imperial insignia and iconography of independent dignitaries and princes in the late Middle Ages. Byzantium and its neighbourhood*).*

Неке од поменутих радова неопходно је детаљније представити. У студији о владарским портретима српских деспота проф. др Д. Војводић темељно је обрадио све портрете српских деспота као владара и чланова њихових породица, проучивши иконографију њихових ликова, одећу и инсигније. Реч је о првом потпуном прегледу портрета српских деспота који ће у будућности можда бити допуњаван, али његови закључци неће бити битније промењени. У чланку о дечанским портретима посебно су драгоцена Војводићева запажања о накнадно пресликаним портретима у наосу цркве. Прегледни чланак о ктиторским портретима у Хиландару одликује се многим финим запажањима о значењу и хронологији портрета у хиландарском католикону, као и портрета и ктиторских композиција који су од 17. до 19. века настали у саборној цркви, параклисима и манастирској трпезарији. У чланку о портретима насликаним у цркви Светог Стефана у Дуљеву кандидат је успео да, на основу изгледа избледелих ктиторских портрета и остатака натписа, препозна краљеве Стефана Дечанског и Стефана Душана и да фреске датирају у време око 1340. године. Веома убедљиво је при томе показао да иконографија и инсигније дуљевских портрета представљају особену синтезу византијских и западноевропских утицаја, остварену на темељима старијих српских традиција. По сложености истраживања, том раду је сродна студија посвећена портретима Вукановића у Морачи. У њој је др Војводић обрадио све портрете сачуване на фрескама 16. и 17. века у манастиру Морачи. Испитивањем њихове 5 иконографије и натписа који их прате, уз обиље историјских података и паралела, закључено је да већина тих слика понавља много старије обрасце, а неке од њих понављају првобитне ктиторске композиције настале у 13. веку. У студијама о представама византијских и српских владара у проскинези и представама проскинезе Византинаца пред њиховим царем пажња је посвећена представама византијских и српских владара, односно њихових поданика, у ставу дубоке проскинезе. Низом примера показано је да у основи сваке слике дубоке царске проскинезе лежи учење по коме је земаљски владар једнако грешан као и обичних смртници, његови поданици, које он предводи у молитви. Запажено је, осим тога, да по свом духу и идејној суштини, представе владара у проскинези нису у контрадикцији са репрезентативним царским представама. Штавише, оне су се међусобно допуњавале. У другом раду је на основу неколико мање познатих примера закључено да

представљање дубоке проскинезе Византинаца пред њиховим царем није било неприхватљиво византијској уметности, као што се сматрало у старијој литератури. У студији о генеалошким сликама Немањића изучавају се типолошке промене у развоју родословне представе најзначајније српске владарске династије. Прецизно је утврђено време у коме се уместо хоризонталне генеалошке слике српских владара јавља иконографско решење у виду вертикалног стабла, објашњени су разлози за појаву тог новог типа представе и истакнуте све значајне разлике између два типа српске династичке слике. Она је, као што др Војводић с правом закључује, могла да буде аутентична иконографска креација смишљена у Србији. У тексту о досликаним владарским портретима у Грачаници показано је да су умањени владарски портрети на источном зиду нартекса у цркви Благовештења настали касније од монашких представа поред којих су насликани. Портретисани владари су идентификовани као Стефан Дечански и његов син Душан, а разлози због којих је дошло до досликовања њихових портрета у Грачаници и још неким задужбинама краља Милутина убедљиво су објашњени. Преостала два рада баве се представама световне и духовне власти. У првом тексту, посвећеном “персоналном саставу слике власти” у доба Палеолога, показано је да је за дефинисање слике власти у Византији и православним земљама Балкана нарочити значај имао избор личности владарског дома укључиваних у слику. Размотривши начела на основу којих је вршен тај избор у време династије Палеолога, Војводић закључује да су се касновизантијски уметници држали неких традиционалних правила када су бирали особе из владарске куће које су портретисали, а да је одабир фигура које ће чинити део слике власти зависио у великој мери од променљивих околности и догађаја на царском двору. У студији о заједничким сликама представника световне и духовне власти у српској средњовековној уметности анализирано је петнаестак портретских целина које обједињују представе владара и црквених поглавара. Проучене су идејне основе тих целина и размотрене кључне етапе њиховог иконографског развоја. Закључено је да разматране представе у српским црквама 13. века не изражавају византијско учење о симфонији световне и духовне власти јер слике архијереја имају хијерархијско првенство у односу на слике владара. Од краја 13. и почетка 14. века, када је Србију заплуснуо јак талас византинизације, догодила се значајна промена па приоритет стичу портрети владара.

У другој групи су радови посвећени специфичним питањима везаним за живопис или делове живописа у појединим споменицима српске средњовековне уметности, односно програмским, иконографским и стилским проблемима (*Дечани, Ариље, Палеж, Ђурђеви Ступови у Будимљи, хиландарски католикон, Бела црква каранска, Жича*): *Прилог ишчитавању иконографског програма живописа у Ариљу. Наос и олтарски простор; О времену настанка зидног сликарства у Палежу; Зидно сликарство спољашње припрате Ђурђевих ступова у Будимљи; Хиландарски гроб светог Симеона Српског и његов сликани програм; Encountering Byzantine and Serbian Traditions in the Program and Iconography of the Arilje Frescoes. The Formational Factors of One Particular Painting Assemblage; О живопису Беле цркве каранске исувременом сликарству Раике; Прилог проучавању цркве светог Стефана у манастиру Дуљеву; На трагу изгубљених фресака Жиче (I); Остаци живописа и историја цркве Светих Теодора (Светог Петра и Павла) у Жичи.*

Из те друге групе радова скрећемо пажњу на студију посвећену зидном сликарству цркве у Палежу, у којој је кандидат на основу пажљивог проучавања тематског програма, иконографије и стилских особености сликарства дошао до закључка да је оно настало око 1350. године, то јест пола века раније но што се сматрало у старијој литератури. Проучавање раније необјављених фресака у Ђуревим ступовима у Будимљи, односно њиховог програма, иконографије и стила, у чланку који је кандидат написао са проф. Иваном М. Ђорђевићем довело је до прецизнијег и поузданијег датовања живописа будимљанског егзонартекса. У раду о сликаном програму око хиландарског гроба светог Симеона Српског, разматрана питања проучена су на методолошки нов начин. На основу писаних извора реконструисан је првобитни Немањин гроб, његово надгробно обележје и сликана декорација настала у вези с њим. Војводић тај гроб тумачи као гроб ктитора, а не као гроб светог, али при томе доказује да је гроб временом ипак стекао култни карактер, о чему сведоче три повеље цара Стефана Душана из средине 14. века, као и фреске око гроба, настале 1321. године, у време Милутиновог осликовања католикона. У расправи о Белој цркви каранској оспорене су неке раније оцене да се живопис у тој цркви одликује изразитим провинцијализмом и уметничком заосталošћу, а утврђено је, такође, да су се на каранским фрескама снажно рефлектовале локалне иконографске и програмске традиције. Преиспитано је и датовање живописа у Белој цркви. На основу анализе децје фигуре насликане поред краља Душана, убедљиво је показано да је он настао између 1332. и 1337. године. У прилогу о цркви Светог Стефана у манастиру Дуљеву прикупљена је и презентована грађа неопходна за проучавање тог јединственог споменика српског средњовековног сликарства. Већина сцена и фигура прецизно је идентификована, и поред знатних оштећења, а на основу неких техничких детаља и стилске анализе живописа оповргнута су раније изнета гледишта да у дуљевској цркви постоје два слоја фресака из различитих епоха. Два текста о фрескама у манастиру Жичи – заснована су на открићима значајних фрагмента фресака у

жичком католикону и параклису Светих Теодора, као и на научној документацији коју су током последњих деценија 19. века створили Д. Милутиновић и М. Валтровић. На основу поменуте грађе Војводић је у првом тексту извршио препознавање неидентификованих представа у католикону и отклонио грешке ранијих истраживача у идентификацији појединих фигура. У раду о остацима живописа уцрквици Светих Теодора представљени су и проучени фрагменти фресака откривени у једној наменски ископаној јами у поменутој црквици, као и фрагменти сачувани на њеном западном зиду. Препознавање појединих сликаних тема омогућило је аутору успешну реконструкцију програмске схеме живописа, а рад је закључен вредним запажањима о недовољно познатој хронологији обнове жичког параклиса.

Трећој групи припадају чланци у којима је разматрана иконографија циклуса и светитељских представа у Византији и земљама њеног културног круга, посебно Србији – *Култ и иконографија свете Анастасије Фармаколитрије у земљама византијског културног круга, Менолог (у Дечанима), Прилог познавању иконографије и култа св. Стефана у Византији и Србији, О ликовима старозаветних првосвештеника у византијском зидном сликарству с краја XIII века; Un regard nouveau sur la représentation du Concile de saint Siméon – Nemanja à Arilje; Из ариљског тематског програма. Избор и распоред сцена христолошко-теотоколошког циклуса*. Међу тим иконографским студијама посебно је вредна студија посвећена иконографији и култу св. Стефана Првомученика у Византији и Србији. То је најбољи и најсадржајнији рад о св. Стефану који је до сада написан. Он открива све истраживачке врлине др Војводића, одличног познаваоца иконографске грађе и литературе. У студији посвећеној ликовима старозаветних првосвештеника исцрпно је истражена њихова појава на фрескама насталим око 1300. године. Она је доведена у везу са тежњом за истицањем Христове првосвештеничке улоге у уметности епохе Палеолога. Студија је нарочито корисна за тумачење фресака охридске Богородице Перивленте, прилепске цркве Светог Николе и цркве Светог Ахилија у Ариљу. У раду о сценама христолошко-теотоколошког циклуса у Ариљу на потпунији начин извршена је идентификација сачуваних елемената разматраних циклуса и понуђена су нова и заснованија тумачења богословских основа и симболике њиховог избора и распореда у сакралној топографији храма. Посебно је скранута пажња на новине које садржај веома развијеног ариљског христолошко-теотоколошког циклуса уноси у програмску структуру живописа наоса српских цркава.

Четвртој групи Војводићевих чланака објављених у ранијем периоду припада неколико радова који се баве феноменом ктиторства и ктиторским натписима: *Два прилога проучавању цркве Св. Ахилија у Ариљу; Нови поглед на ктиторски натпис из Богородичине цркве у Доцу код Студенице; Ктиторска делатност Стјепана Вукчића Косаче*. У прилозима проучавању цркве Св. Ахилија у Ариљу с нарочитом пажњом је разматрано значење појма “први ктитор”, које прати име краља Драгутина у ктиторској компотицији. Утврђено је да се поменути појам не одговара стварној улози краља Драгутина у настанку храма и култног места, то јест да је њиме преувеличана краљева улога. У тексту о ктиторском натпису у Богородичиној цркви у Доцу код Студенице закључује се, на основу разматрања историјских прилика и провере одговарајуће научне документације, пре свега цртежа Михаила Валтровића, да је долачка црква обновљена 1345/1346, а не 1441/1442. године, како се раније сматрало на основу читања данас оштећеног ктиторског натписа. У апендиксу чланка приложен је препис Валтровићеве белешке о фрескама у Доцу, веома значајан за реконструкцију тематике изгубљеног живописа долачке црквице. У студији о херцегу Стефану испољено је гледиште да је херцегова ктиторска делатност, која је најчешће у литератури занемаривана, од одлучујућег значаја за разматрање његових религиозних убеђења. На основу детаљне анализе цркава за које се поуздано зна да их је подигао херцег Стефан, као и оних које му се с добрим разлозима приписују, а имајући у виду и све расположиве писане изворе, Војводић је закључио да је Стефан Вукчић Косача био православни хришћанин и да је својим ктиторством најјасније исказао свој став према тзв. Цркви босанској и њеном учењу.

Поред наведених књига и научних чланака, доцент др Војводић је пре избора у звање ванредног професора објавио и више енциклопедијских јединица посвећених појединим споменицима српске средњовековне уметности (*Ариље, Бар – цркве, Бела црква каранска, Бијела-цркве, Богдашићи; све у Српској енциклопедији, I/1 и I/2*), а, заједно са М. Марковићем, приредио је две књиге – *Иван М. Ђорђевић, Студије српске средњовековне уметности, Београд 2008; С. Радојчић, Старо српско сликарство, Београд 2010*.

Резултати научног и истраживачког рада после избора у звање ванредног професора (24. јануар 2012 – октобар 2016)

После избора у звање доцента, током последњих пет година кандидат је објавио једну самостално написану књигу и двадесет један чланак у научним часописима, тематским зборницима или зборницима са научних скупова, као и две лексикографске јединице у енциклопедијама. Ти радови, с

једне стране, показују континуитет његовог студиозног рада, а са друге, потврђују широко научно интересовање кандидата.

У књизи *Средњовековни живопис Жиче* подробно је проучен један од најзначајнијих споменика српског средњовековног сликарства, при чему су значајно проширена и продубљена наша знања о њему. Професор Војводић се најпре подухватио задатка употпуњавања грађе о жичком зидном сликарству на основу откривања и проучавања старе научне документације као и испитивања раније запостављених фрагмената фресака. Сазнања о темастком садржају сликарства првог седишта српске аутокефалне цркве на тај начин су у многome обogaћена, што је створило основу за поузданија и темељнија тумачења идејних основа на којима је израстао. Понуђена су тако нова објашњења програма уз уверљиву реконструкцију уништених делова сликарства на основу поређења са живописом Светих апостола у Пећи, за који је пак утврђено да је одговарао жичком у много већој мери но што се раније мислило. Утврђено је да оба програма почивају на веома надахнутим и ученим замислима првог српског архиепископа – светог Саве – и да су служила образлагању апостолске утемељености националне цркве. Аргументовано су, при том, одбачена нека у ранијој науци широко прихваћена тумачења. Иако сликарство Спасове цркве у Жичи припада двама хронолошким фазама, оно је, сасвим оправдано, проучено као јединствена програмска целина, уз пажљиво одвајање тематике која је на новом слоју поновљена са старог од иновација живописаца XIV столећа. У књизи су изнети и нова знатно одређенија становишта за датовање живописа просторије у жичкој кули и читавој спољашњој припрати. Велики труд уложен је и у прикупљање грађе о фрагментарно сачуваном зидном сликарству жичког параклиса Светих Теодора. Склапање и проучавање откривених уломака и нешто преосталог живописа на зидовима поменуте црквике довели су Војводића до новог датовања тог сликарства – утврђено је да је оно нешто млађе но што се сматрало, односно да је настало крајем XIV или почетком XV столећа. Може се рећи да је средњовековни живопис манастира Жиче књигом др Војводића добио интерпретативним иновацијама богату монографију, чију додатну вредност представља пажљиво прикупљена и стручно објављена грађа у целини.

Чланци др Драгана Војводића објављени након његовог избора за ванредног професора показују широку заинтересованост кандидата за различите аспекте средњовековне уметности. Међу њима се издвајају чланци посвећени портретима српских средњовековних владара и властеле, односно идеолошким основама на којима су ти портрети стварани. У њима је Војводић наставио своја раније започета проучавања древне портретске уметности. У чланку *Портрети првих ктитора у приземљу жичке куле. Порекло иконографије* проучени су ликови двојице српских валадар насликани у на улазу у католикон Жиче. Утврђено је да ти портрети, настали између 1309. и 1316. године, понављају иконографију неких изгубљених портрета краљева Стефана Првовенчаног и Радослава из двадесетих година XIII столећа. Откриће раније непознатих валадарских портрета на фасади Богородичине цркве у Липљану, њихово идентификовање и подробно разматрање објављени су у чланцима *Стефан Душан и Јелена, српски валадарски портрети над дверима липљанске цркве* и *Newly discovered portraits of rulers and the dating of the oldest frescoes in Lipljan*. Идентификовање ликова краља Душана и краљице Јелене омогућило је кандидату заснованије и тачније датовање првобитног живописа липљанске цркве, али и утврђивање поузданијих стилских аналогичности том сликарству у савременим споменицима. У вези са овим открићем Д. Војводић је објавио и чланак *О времену издавања повеља којима краљ Душан потврђује Хиландару даривање манастира светог Ђорђа и села Уложница а Хрусијском пиргу поклања цркву у Липљану*. У њему је оповргнута вредност раније понуђених аргумената за датовање повеље којом је краљ Душан поклатио Хиландарском пиргу липљанску цркву и понуђен нови, сигурнији оквир хронолошког одређења настанка тог акта. Чланак *Српски властелски портрети и ктиторски натписи у Богородичиној цркви у Ваганешу* представио је научној јавности откриће неколико оштећених властелских портрета у Богородичиној цркви у Ваганешу, донео потпуније и тачније читање три тамошња ктиторска натписа и важне податке за историју архитектуре храма. На основу свега тога било је могуће понудити веродостојније датовање изградње припрате и осликавања цркве – око 1360. године. У студији под насловом *The Model of Empire – The Idea and Image of Authority in Serbia (1299-1371)*, коју је кандидат написао у сарадњи с проф. др Смиљом Марјановић-Душанић, проучени су идеолошки постулати портрета владара и историјских композиција у српској уметности од почетка четрнаестог века до смрти цара Уроша. Показано је да су обрасци византијске царске иконографије били прихватани у Српској уметности постепено и да су у њој потпуно преовладали знатно пре проглашења српског царства.

Након избора у садашње звање др Драган Војводић је објавио неколико радова посвећених поствизантијској уметности. У чланку *Поствизантијско сликарство Ђурђевих ступова у Будимљи* проучене су и публиковане веома оштећене фреске у олтарском простору, наосу и припрати будимљанске катедралне цркве. Изнети су убедљиви аргументи за закључак да обнову живописа у цркви није извео сликар поп Страхиња, како се раније веровало. Расправом *Стратиграфија зидног сликарства*

у католикону манастира Прасквице професор Војводић је показао да све сачуване фреске у прасквишкој цркви Светог Николе не потичу из истог времена. Пошто је дао потпун попис њихове тематике, уз препознавање раније неидентификованих представа, старије фреске датовао је у последњу четвртину XVI столећа, а млађе у прву половину XVII века. И у раду *Зидно сликарство Давидовице. Допуне ишчитавању тематског програма и датовање* кандидат је објавио до сада непознате делова живописа у старој Немањинској задужбини поменутој у наслову рада и знатно померио његово хронолошко одређење. На основу разматрања програма, иконографије и стила живописа, односно палеографије пратећих натписа, Војводић је утврдио да зидно сликарство Давидовице не потиче с краја XIII столећа, нити из средине XIV, већ из друге половине XVI века. У сарадњи с колегом Милошем Живковићем, проф. Драган Војводић је написао чланак *Деизисни чин из Пиве. Прилог проучавању иконостаса и иконописа у пивском манастиру*, у којем је објављен до сада не публиковани део првобитног иконостаса обновљеног пивског католикона. Његово објављивање послужило је као повод разматрању и других важних питања везаних за историју иконостаса и иконописа у манастиру Пиви, при чему су понуђени уверљиви одговори на многа од њих.

Професор Војводић објавио је и два рада посвећена проучавању култова и иконографије појединих светих у средњовековној Србији. Реч је о чланцима *Представе светог Климента Охридског у зидном сликарству средњовековне Србије* и *Путеви и фазе уобличавања средњовековне иконографије светог Саве Српског*. Уз изношење мноштва нових података и запажања, понуђена је много поузданија и потпуније разрађена слика о развоју култова и формирању иконографије двојице словенских светих у српској средњовековној уметности. Рецимо, закључено је да је, насупрот претходно изнетом мишљењу, српска средина била веома ангажована у ширењу култа светог Климента Охридског на север Македоније и Рашке. При разматрању уобличавања иконографије светог Саве Српског утврђена су њена изворишта и успостављена развојна линија, а предложене су и нове, добро аргументоване идентификације појединих представа првог српског архиепископа. Питањима тематских програма живописа византијских и српских средњовековних цркава и њиховим идејним основама посвећено неколико новијих радова Драган Војводића. У расправи *"The Nativity of Christ" and "The Descent into Hades" as a Programme Counterparts in Byzantine Wall Painting* он је објаснио хеортолошке, догматске и топографске разлоге за успостављање обичаја представљања Рођења Христовог и Васкрсења као пандана, најчешће у олтарском простору, обичаја веома раширеног у читавој средњовизантијској и позновизантијској уметности. Утврђивању садржаја и тумачењу смисла тематских програма живописа у српској средњовековној уметности кандидат је посветио још неколико вредних и методолошки занимљивих радова: *Жича и Пећ. Прилог разматрању сличности два програма зидног сликарства; На трагу изгубљених фресака Жиче (II); Изгубљени остаци фресака западног pročеља Спасове цркве у Жичи; На трагу изгубљених фресака Жиче (III); Запажања и размишљања о сликарству светилишта Спасове цркве у Жичи и Представе пророка у Спасовој цркви у Жичи*. У раду *Црква "Тамница" код Ајноваца у позном средњем веку*, који је проф. Војводић написао у сарадњи са колегиницом Драгом Павловић, објављен је и монографски у потпуности обрађен један вредан, али сасвим запостављен споменик српске средњовековне уметности с подручја Косова и Метохије. Размотрена је, најпре, на нов начин и уз ревизију извора историја храма, затим су расправљена питања везана за архитектонско решење и грађевинске фазе ајновачке цркве, да би на крају били пажљиво проучени остаци њеног живописа. Јасно су издвојене три фазе у повесници храма и утврђено да је за прву средњовековну обнову био задужен неки српски властелин веома високог ранга, портретисан на западном зиду, који је у цркви припремио себи и репрезентативан гроб средином XIV столећа.

Недавно, из штампе су изашла и два рада у којима је Драган Војводић дао шири поглед на развој српске средњовековне уметности. У чланку *On the Boundary among Worlds and Cultures – The Essence and Spaces of Serbian Medieval Art* оцртан је укупан развојни ток средњовековног српског ликовног стваралаштва, од почетака у IX столећу до Велике сеобе 1690. године. Посебна пажња при том је усмерена на питање идентитетског профилисања те уметности и самосвојности њених остварења. Показано је да је захваљујући особеним решењима, у чијој је основи лежала склоност ка креативним синтезама и тежња да се одговори потребама властитог друштва, односно захтевима националне државе и народне цркве, у средњовековној Србији створена уметност која представља препознатљиву појаву у оквирима европске културе. Други чланак, под насловом *Serbian Art from the Beginning of the 14th Century till the Fall of the Nemanjić State*, пружа увид у развој српске уметности у XIV веку, све до пропасти српског царства. Процеси византинизације српске културе у том периоду праћени су као један од чинилаца стварања укупне, веома сложене и богате уметничке продукције, изнедрене из разнородних традиција неколико историјских региона у којима је настајала, а који су улазили у састав тадашње државе.

Након избора у звање ванредног професора др Драган Војводић је објавио и две лексикографске јединице у Српској енциклопедији (*Ваганеш* и *Владарска иконографија*), а у сарадњи са др Даницом

Поповић уредио веома обиман тротомни зборник објављен на енглеском и српском језику, под називом: *Byzantine Heritage and Serbian Art I-III*, односно *Византијско наслеђе и српска уметност I-III*. Заслужан је и за уређивање последњег броја часописа Зограф.

Сви поменути радови Драгана Војводића одликују се одличним познавањем релевантне грађе и писаних извора. У њима се уз подвргавање научној критици претходних мишљења о разматраном питању, износе нова тумачења, закључци и претпоставке, засновани на поузданом методу и убедљивој и јасно исказаној аргументацији. Они показује да је др Војводић истраживач широких интересовања, који суверено влада знањима из историје, историје уметности и сродних дисциплина. Зато ти радови представљају несумњив допринос познавању не само старе српске, византијске и поствизантијске, него и средњовековне уметности у целини.

Обезбеђивање научно-наставног подмлатка

Др Драган Војводић је и пре 2012, а нарочито после те године, био ментор многим студентима при изради дипломских и завршних радова на основним студијама (42), магистарских (2) и завршних мастер радова (11). Био је ментор више одбрањених докторских дисертација (8): М. Радујко, *Епископски престо у Србији средњег века* (2007); Анђела Гавриловић, *Зидно сликарство Богородице Одигитрије у Пећи* (2013); Бојана Стевановић, *Црква Светог Ђорђа у Речанима* (2013); Миљана Матић, *Српски иконопис у доба обновљене Пећке патријаршије* (2014); Марина Одак, *Иконографија и симболика представа на српском средњовековном новцу* (2015); Бојан Поповић, *Црква Светог Николе у Великој Хочи* (2016); Драгана Павловић, *Портрети српске властеле у средњем веку* (2016); Ђорђије Шебек, *Ктиторска делатност архиепископа Данила II* (2016). Учествовао је и у 10 комисија за оцену и одбрану докторских радова, при чему су две биле формиране на другим факултетима и универзитетима (Универзитет у Скопљу, Богословски факултет у Београду). Тренутно, у својству ментора, надгледа израду две докторске дисертације. Одбрањени докторски и други радови, као и остали чија је израда у току, показују да се професор Војводић веома стара о обезбеђивању научно-наставног подмлатка и о његовом образовању у духу савремених методолошких приступа у изучавању историје уметности.

Педагошки рад

Учешће др Драгана Војводића у извођењу наставе одликује пажљива и детаљна припрема, стално иновирање знања најновијом литературом, јасно и занимљиво презентовање наставних јединица и коришћење савремених техничких средстава. У сврху савладавања наставног програма редовно одржава консултације са студентима свих нивоа студија, а посебну пажњу поклања предиспитним активностима студената, подстичући их на самосталан рад (израда и презентација семинарских радова, рад на базама података на факултету и у сродним културним и научним установама, првенствено у Народном музеју, Галерији фресака и Републичком заводу за заштиту споменика културе) и укључујући их у истраживање, нарочито у оквиру стручне праксе и стручних екскурзија. Током последњих пет година запажен је напор професора Војводића на изради нових силабуса и на стварању дигиталне базе података. Његов рад на обавезним предметима и изборним курсевима редовно је био високо оцењиван у поступку студентског вредновања наставе.

Ангажовање у развоју наставе

Професор Драган Војводић је активно учествовао у реформи наставе на Одељењу за историју уметности. Сугестијама и непосредним залагањем, он је у великој мери утицао на увођење нових метода наставе и на иновирање програма на предметима које држи на основним (4), академским мастер (2) и на докторским студијама (4), као и на изборним курсевима (5). Ангажовање др Војводића у осталим делатностима Одељења и Факултета огледа се у раду њихових већа, Комисије за библиотеке (чији је био председник), Комисије за студентска питања, легата Душана и Ружице Тасић и Ивана Ђорђевића, као и Института за историју уметности.

Закључно мишљење и предлог комисије

Комисија сматра да ванредни професор др Драган Војводић испуњава све законске и статутарне услове које захтева радно место редовног професора у научној области Историја ликовних уметности и архитектуре. Он је данас један од најбољих познавалаца српске средњовековне уметности и уметности Византије, а успешно се огледа и у изучавању сликарства новог века. Војводићеву методологију научног

рада, начин истраживања и саопштавања резултата најбоље показују његове књиге о зидном сликарству цркве Светог Ахилија у Ариљу и средњовековном живопису Жиче, али и велики број студија, расправа и чланака објављених у угледним научним часописима и зборницима. Они потврђују да је др Војводић обогатио српску историју уметности вредним радовима о зидном сликарству и иконопису, о идејним основама тематских програма и иконографији најсложенијих тема, пре свега иконологији портрета као жанра. Др Драган Војводић је веома ангажован и у обезбеђивању научно-наставног подмлатка, што се огледа у непосредном раду са студентима свих нивоа студија, у његовом менторском раду и учешћу у комисијама за одбрану дипломских, мастер и докторских радова. Др Војводић редовно испуњава своје наставне и остале обавезе на Факултету, а својим одличним образовањем и непосредним ангажовањем значајно доприноси подизању квалитета наставе и њеног осавремењавања.

Због свега наведеног предлагемо Изборном већу Филозофског факултета у Београду да ванредног професора др Драгана Војводића изабере за редовног професора у ужој научној области Историја ликовних уметности и архитектуре.

У Београду, 10. октобра 2016.

Др Миодраг Марковић, редовни професор

Др Бранислав Тодић, редовни професор

Др Даница Поповић, научни саветник
Балканолошког института САНУ

С А Ж Е Т А К РЕФЕРАТА КОМИСИЈЕ О ПРИЈАВЉЕНИМ КАНДИДАТИМА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ

I - О КОНКУРСУ

Назив факултета: Филозофски факултет у Београду
 Ужа научна, односно уметничка област: историја ликовних уметности и архитектуре
 Број кандидата који се бирају: 1
 Број пријављених кандидата: 1
 Имена пријављених кандидата:
 1. Драган Војводић
 2. _____
 .....

II - О КАНДИДАТИМА

Под 1.

1) - Основни биографски подаци

- Име, средње име и презиме: Драган, Илија, Војводић
- Датум и место рођења: 02. 05. 1959, Кикинда
- Установа где је запослен: Филозофски факултет у Београду
- Звање/радно место: ванредни професор
- Научна, односно уметничка област: Историја ликовних уметности и архитектуре

2) - Стручна биографија, дипломе и звања

Основне студије:

- Назив установе: Филозофски факултет у Београду
- Место и година завршетка: Београд, 1988

Магистеријум:

- Назив установе: Филозофски факултет у Београду
- Место и година завршетка: Београд, 1999.
- Ужа научна, односно уметничка област: Историја ликовних уметности и архитектуре

Докторат:

- Назив установе: Филозофски факултет у Београду
- Место и година одбране: Београд 2006.
- Наслов дисертације: Идејне основе српске владарске слике у средњем веку
- Ужа научна, односно уметничка област: Историја ликовних уметности и архитектуре

Досадашњи избори у наставна и научна звања:

2007, доцент

2012, ванредни професор

2.

3) Објављени радови

Име и презиме: Драган Војводић

Звање у које се бира: редовни

	професор	
Научне публикације	<i>Број публикација у којима је једини или први аутор</i>	
	<i>пре последњег избора/реизбора</i>	<i>после последњег избора/реизбора</i>
<i>Рад у водећем научном часопису међународног значаја објављен у целини</i>		
<i>Рад у научном часопису међународног значаја објављен у целини</i>	9	6
<i>Рад у научном часопису националног значаја објављен у целини</i>	7	2
<i>Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен у целини</i>	3	4
<i>Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен у целини</i>	5	2
<i>Рад у зборнику радова са међународног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини</i>	1	
<i>Рад у зборнику радова са националног научног скупа објављен само у изводу (апстракт), а не и у целини</i>		
<i>Рад у тематском зборнику међународног значаја</i>		5
<i>Рад у истакнутом тематском зборнику водећег националног значаја</i>		2
<i>Научна монографија, или поглавље у монографији са више аутора</i>	1	1
Стручне публикације	<i>Број публикација у којима је једини или први аутор</i>	
	<i>пре последњег избора/реизбора</i>	<i>после последњег избора/реизбора</i>
<i>Рад у стручном часопису или другој периодичној публикацији стручног или општег карактера</i>	2	
<i>Уџбеник, практикум, збирка задатака, или поглавље у публикацији те врсте са више аутора</i>		
<i>Остале стручне публикације (пројекти, софтвер, друго)</i>		

Напомене: 1. Навести у ком часопису са SCI, SSCI или AHCI листе су радови објављени; Зограф AHCI листа, 11 чланака, ЗРВИ ERIH листа, 4 чланка
2. Квантитативно исказати научне резултате за стицање звања наставника у пољу друштвено-хуманистичких наука, према табелама 1. и 2. које су саставни део Критеријума за стицање звања наставника на Универзитету у Београду.
(достављено у прилогу)

4) - Оцена о резултатима научног, односно уметничког и истраживачког рада

Др Драган Војводић је плодотворан истраживач са знатним научним искуством. Објавио је три књиге, петнаест радова у часописима са АНСИ и ЕРИН листе, једанаест радова у часописима од водећег националног значаја, више радова у тематским зборницима међународног и националног значаја и више лексикографских јединица у научним публикацијама водећег националног значаја. Објавио је укупно 75 радова, од тога 54 оригинална научна рада, а после избора у звање ванредног професора (24. јануара 2012) публиковао је 21 рад и једну самостално написану монографију. Радове кандидата одликују оригиналност, добра обавештеност, акрибичност и мултидисциплинарност научног приступа. Они представљају резултат његових систематских теренских истраживања и свестраног увида у изворе, као и у домаћу и страну литературу. Главно истраживачко подручје професора Војводића представљају средњовековна српска и византијска уметност, посебно сликарство, али се он с успехом огледа и у изучавању поствизантијске уметности. Уважавање домаћих и међународних научних кругова стекао је вредним иконографским, иконолошким и стилским студијама, односно проучавањем идеолошких основа уметности, првенствено историјских портрета. Важну област његових истраживања представљају и питања везана за ктиторе и њихову задужбинарску делатност, као и за култове и иконографију појединих светих. Бави се такође испитивањем палеографије и епиграфике, чије резултате успешно примењује при проучавању и датовању уметничких дела. Посебну пажњу посвећује откривању, објављивању и проучавању старе научне документације, уз примену савремених технолошких средстава, зарад проширивања изворне основе истраживања. Све то показује да је др Војводић свестран истраживач средњовековне ликовне уметности, коју изучава темељно и уз помоћ проверених и савремених научних метода

5) - Оцена резултата у обезбеђивању научно-наставног подмлатка

Др Драган Војводић је и пре 2012, а нарочито после те године, био ментор многим студентима при изради дипломских и завршних радова на основним студијама (42), магистарских (2) и завршних мастер радова (11). Био је ментор више одбрањених докторских дисертација (8): М. Радујко, Епископски престо у Србији средњег века (2007); Анђела Гавриловић, Зидно сликарство Богородице Одигитрије у Пећи (2013); Бојана Стевановић, Црква Светог Ђорђа у Речанима (2013); Миљана Матић, Српски иконопис у доба обновљене Пећке патријаршије (2014); Марина Одак, Иконографија и симболика представа на српском средњовековном новцу (2015); Бојан Поповић, Црква Светог Николе у Великој Хочи (2016); Драгана Павловић, Портрети српске власти у средњем веку (2016); Ђорђије Шебек, Ктиторска делатност архиепископа Данила II (2016). Учествовао је и у 10 комисија за оцену и одбрану докторских радова, при чему су две биле формирање на другим факултетима и универзитетима (Универзитет у Скопљу, Богословски факултет у Београду). Тренутно, у својству ментора, надгледа израду две докторске дисертације. Одбрањени докторски и други радови, као и остали чија је израда у току, показују да се професор Војводић веома стара о обезбеђивању научно-наставног подмлатка и о његовом образовању у духу савремених методолошких приступа у изучавању историје уметности.

6) - Оцена о резултатима педагошког рада

Учешће др Драгана Војводића у извођењу наставе одликује пажљива и детаљна припрема, стално иновирање знања најновијом литературом, јасно и занимљиво презентовање наставних јединица и коришћење савремених техничких средстава. У сврху савладавања наставног програма редовно одржава консултације са студентима свих нивоа студија, а посебну пажњу поклања предиспитним активностима студената, подстичући их на самосталан рад (израда и презентација семинарских радова, рад на базама података на факултету и у сродним културним и научним установама, првенствено у Народном музеју, Галерији фресака и Републичком заводу за заштиту споменика културе) и укључујући их у истраживање, нарочито у оквиру стручне

практике и стручних екскурзија. Током последњих пет година запажен је напор професора Војводића на изради нових силабуса и на стварању дигиталне базе података. Његов рад на обавезним предметима и изборним курсевима редовно је био високо оцењиван у поступку студентског вредновања наставе.

7) - Оцена о ангажовању у развоју наставе и других делатности високошколске установе

Професор Драган Војводић је активно учествовао у реформи наставе на Одељењу за историју уметности. Сугестијама и непосредним залагањем, он је у великој мери утицао на увођење нових метода наставе и на иновирање програма на предметима које држи на основним (4), академским мастер (2) и на докторским студијама (4), као и на изборним курсевима (5). Ангажовање др Војводића у осталим делатностима Одељења и Факултета огледа се у раду њихових већа, Комисије за библиотеке (чији је био председник), Комисије за студентска питања, легата Душана и Ружице Тасић и Ивана Ђорђевића, као и Института за историју уметности.

Напомена: На исти начин приказати кандидата под 2. и сваког следећег пријављеног кандидата.

III - ЗАКЉУЧНО МИШЉЕЊЕ И ПРЕДЛОГ КОМИСИЈЕ

Комисија сматра да ванредни професор др Драган Војводић испуњава све законске и статутарне услове које захтева радно место редовног професора у научној области Историја ликовних уметности и архитектуре. Он је данас један од најбољих познавалаца српске средњовековне уметности и уметности Византије, а успешно се огледа и у изучавању сликарства новог века. Војводићеву методологију научног рада, начин истраживања и саопштавања резултата најбоље показују његове књиге о зидном сликарству цркве Светог Ахилија у Ариљу и средњовековном живопису Жиче, али и велики број студија, расправа и чланака објављених у угледним научним часописима и зборницима. Они потврђују да је др Војводић обогатио српску историју уметности вредним радовима о зидном сликарству и иконопису, о идејним основама тематских програма и иконографији најсложенијих тема, пре свега иконологији портрета као жанра. Др Драган Војводић је веома ангажован и у обезбеђивању научно-наставног подмлатка, што се огледа у непосредном раду са студентима свих нивоа студија, у његовом менторском раду и учешћу у комисијама за одбрану дипломских, мастер и докторских радова. Др Војводић редовно испуњава своје наставне и остале обавезе на Факултету, а својим одличним образовањем и непосредним ангажовањем значајно доприноси подизању квалитета наставе и њеног осавремењавања. Због свега наведеног предлажемо Изборном већу Филозофског факултета у Београду да ванредног професора др Драгана Војводића изабере за редовног професора у ужој научној области Историја ликовних уметности и архитектуре.

Место и датум: Београд, 10. октобар 2016.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

проф. др Миодраг Марковић

проф. др Бранислав Тодић

др Даница Поповић, научни саветник

6. МИНИМАЛНИ КРИТЕРИЈУМИ У ОБЛАСТИ НАУЧНО- ИСТРАЖИВАЧКОГ РАДА ЗА ИЗБОР У ЗВАЊЕ РЕДОВНОГ ПРОФЕСОРА У ПОЉУ ДРУШТВЕНО-ХУМАНИСТИЧКИХ НАУКА

1.	научна монографија/књига односно уџбеник или критичка монографска публикација	<i>Средњовековни живопис Жиче</i> , Републички завод за заштиту споменика културе, Београд 2016. (рецензенти: академик Гојко Суботић, проф. др Бранислав Тодић)
2.	најмање два рада објављена после избора у звање ванредног професора у научним часописима са SCI, ANCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета,	<p>- <i>На трагу изгубљених фресака Жиче (II)</i>, Зограф. Часопис за средњовековну уметност 35 (2011), 145-154 (број часописа носи 2011. годину, али је изашао из штампе 2012. и није узет у обзир приликом писања извештаја за избор у претходно звање).</p> <p>- <i>Newly discovered portraits of rulers and the dating of the oldest frescoes in Lipjan</i>, Зограф 36 (2012), 143-154.</p> <p>- <i>Изгубљени остаци фресака западног pročеља Спасове цркве у Жичи</i>, ЗРВИ 50/2 (2013), 683-692.</p> <p>- <i>Стратиграфија зидног сликарства у католикону манастира Прасквице</i>, Зограф 38 (2014), 153-163.</p> <p>- <i>Деизисни чин из Пиве. Прилог проучавању иконостаса и иконописа у пивском манастиру</i>, Зограф 38 (2014), 203-220 (са М. Живковићем).</p> <p>- <i>Зидно сликарство Давидовице. Допуне ишчитавању тематског програма и датовање</i>, Зограф 39 (2015), 177-190.</p>
	или	
	најмање три рада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком.	
	или	
	један рад у часопису са SCI листе, односно у часопису са SSCI, ANCI, ERIH или листе престижних светских часописа за поједине научне области коју утврђује Универзитет на предлог факултета и два рада објављена у часопису међународног значаја верификованог посебном одлуком.	
3.	најмање два рада објављена након избора у звање ванредног професора у водећем часопису националног значаја у одређеној научној области	<p>- <i>Жича и Пећ. Прилог разматрању сличности два програма зидног сликарства</i>, Саопштења 43 (2011), 31-45 (број часописа носи 2011. годину, али је изашао из штампе 2012. и није узет у обзир приликом писања извештаја за избор у претходно звање).</p> <p>- <i>На трагу изгубљених фресака Жиче (III)</i>, Саопштења 44 (2012), 43-60.</p>
4.	најмање два рада са међународног научног скупа објављена у целини	<p>- <i>Представе пророка у Спасовој цркви у Жичи</i>, in: Ниш и Византија, Дванаести научни скуп (Ниш, 3-5. јун 2013), Зборник радова XII, ур. М. Ракоција, Ниш 2014, 335-346.</p> <p>- <i>Путеви и фазе уобличавања средњовековне иконографије</i></p>

		<i>светог Саве Српског</i> , in: Ниш и Византија, Тринаести међународни научни скуп (Ниш, 3-5. јун 2014), Зборник радова XIII, ур. М. Ракоција, Ниш 2015, 49-72.
5.	најмање два рада са научног скупа националног значаја објављена у целини	- <i>Поствизантијско сликарство Ђурђевих ступова у Будимљи</i> , in: <i>Ђурђеви ступови и Будимљанска епархија. Зборник радова</i> , одговорни уредник Б. Тодић, Беране-Београд 2011, 553-575 (Научни скуп Ђурђеви ступови у црквеном животу и историји. У сусрет осамстогодишњици Будимљанске епархије, Беране, 15 – 17. октобар 2010) – зборник радова носи 2011. годину, али је изашао из штампе 2012. и није узет у обзир приликом писања извештаја за избор у претходно звање. - <i>Представе светог Климента Охридског у зидном сликарству средњовековне Србије</i> , in: <i>Византијски свет на Балкану</i> , I, ed. Б. Крсмановић, Љ. Максимовић, Р. Радић, Београд 2012, 145-165 (Пета национална конференција византолога, Београд 4 – 6. октобар 2010).
	или	
	један рад са научног скупа националног значаја објављена у целини и уређивање тематског зборника радова односно часописа	
6.	уређивање тематских зборника радова/часописа	- Зограф. Часопис за средњовековну уметност 39 (2015). - <i>Византијско наслеђе и српска уметност</i> , т. I-III, Службени гласник, Српски комитет за византологију, Византолошки институт, Београд 2016, у штампи.
7.	чланство у уређивачким одборима домаћих и међународних часописа, скупова и струковних удружења, или предавање по позиву на универзитетима у иностранству	Члан редакције часописа: - Зограф. Часопис за средњовековну уметност (од 2004), - Косовско-метохијски зборник (издавач: Академијски одбор за проучавање Косова и Метохије САНУ) (од 2011), - Саопштења. Републички завод за заштиту споменика културе, Београд (од 2010), - Ниш и Византија (од 2008). Члан Одбора Одељења за ликовне уметности Матице српске (од 2005), Члан Академијског одбора за проучавање Косова и Метохије САНУ (од 2009), Члан Одбора за историју уметности САНУ (од 2010), Члан Организационог комитета међународног научног скупа "Ниш и Византија" (од 2010), Члан Српског комитета за византологију (од 2011), Члан Организационог комитета 23. међународног конгреса византолога (од 2012), Члан Нучног већа Института за историју уметности Члан Стручног савета у проширеном саставу Републичког завода за заштиту споменика културе, Београд (од 2016)